

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Davida Hipšra a Lenky Krupičkové v právní věci žalobců: **a) J. S., b) P. S., c) N. M., d) S. M.**, všichni zastoupeni JUDr. Pavlem Holubem, advokátem se sídlem Kopečná 940/14, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo náměstí 449/3, Brno, **za účasti** osoby zúčastněné na řízení: **D. S.**, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 10. 2022, č. j. 29 A 101/2020-37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoba zúčastněná na řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Úřad městyse Lukov (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhodnutím ze dne 25. 9. 2019, č. j. LUK 378/2019, zamítl návrh žalobců dle § 12 odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“), na zrušení údaje o místu trvalého pobytu osoby zúčastněné na řízení na adrese X. Žalobci napadli rozhodnutí správního orgánu I. stupně odvoláním, které žalovaný rozhodnutím ze dne 25. 5. 2020, č. j. JMK/71416/2020, zamítl. Správní orgány souhrnně dovodily, že žalobcům se nepodařilo prokázat, že osobě zúčastněné na řízení zaniklo užívací právo k části objektu na adrese X, ve které má osoba zúčastněná na řízení místo trvalého pobytu (dále též „předmětná nemovitost“).

II.

[2] Žalobci napadli rozhodnutí žalovaného správní žalobou. Krajský soud v Brně (dále též „krajský soud“) rozsudkem ze dne 21. 11. 2022, č. j. 29 A 101/2020-37, žalobě vyhověl, zrušil rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Krajský soud uvedl, že úkolem správních orgánů je zjistit skutkový stav náležitě a co nejúplněji, tj. tak, aby byly objasněny veškeré pro posouzení věci relevantní skutečnosti. Této povinnosti však správní orgány nedostály. Správní orgány totiž zjistily skutkový stav věci nedostatečně, když některé skutečnosti opomněly zcela, jiným se věnovaly značně povrchně. Značnou míru obecnosti přitom vykazovala rovněž argumentace žalovaného ve vztahu k námitce žalobců, že osobou zúčastněnou na řízení předložená nájemní smlouva nemůže být pravá, resp. že je vytvořena zcela účelově. Žalovaný řádně neodůvodnil ani neprovedl navrhované důkazy. Krajský soud proto shledal, že v daném případě došlo ze strany správních orgánů k podstatnému porušení ustanovení o řízení, které mělo za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a proto napadené rozhodnutí žalovaného pro vady řízení zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Rozsudek krajského soudu (stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) je v plném znění dostupný na www.nssoud.cz, přičemž zdejší soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů obsahově podřaditelných pod § 103 odst. 1 písm. a) a c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Primárně poukazoval na vadu řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Podle stěžovatele žalobci ztratili procesní způsobilost být účastníky řízení a rozsudek krajského soudu je tak zmatečný. V dalším okruhu námitek stěžovatel nesouhlasil s krajským soudem, že bylo třeba jeho rozhodnutí zrušit pro vady řízení. Žalobci neprokázali splnění všech podmínek pro vydání rozhodnutí o zrušení údaje o místě trvalého pobytu dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel. Podle stěžovatele byly v daném řízení vypořádány všechny relevantní skutečnosti, resp. námitky, a krajský soud proto neměl přistoupit ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí. Otázka platnosti nájemní smlouvy, resp. návrh žalobců na vyžádání součinnosti ze strany insolvenčního správce, byly pro danou věc irelevantní, resp. stály mimo kompetence stěžovatele. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání.

IV.

[4] Žalobcům byla Nejvyšším správním soudem stanovená lhůta k podání vyjádření ke kasační stížnosti. Žalobci se však k podané kasační stížnosti ve stanovené lhůtě nevyjádřili.

[5] Osoba zúčastněná na řízení podala ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém vyslovila souhlas s argumentací v kasační stížnosti.

V.

pokračování

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že není názoru, že by řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou zmatečností ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Nejvyšší správní soud v této souvislosti předesílá, že aktivní legitimaci k podání správní žaloby nelze zaměňovat se způsobilostí být účastníkem řízení (procesní způsobilostí). Soudní řád správní definuje procesní způsobilost v § 33 odst. 2 takto: *„Způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti, a správní orgán; jinak i ten, komu ji zákon přiznává.“* Podle § 33 odst. 3 s. ř. s. je *„účastník způsobilý samostatně činit v řízení úkony v tom rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti.“* Naproti tomu aktivní legitimaci lze definovat jako způsobilost k podání návrhu (žaloby). Obecně lze aktivní legitimaci rozdělit na procesní a věcnou. Aktivní procesní legitimaci (také „žalobní legitimaci“) má podle § 65 odst. 1 s. ř. s. ten, *„kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva a povinnost.“* Jedná se o podmínku přípustnosti žaloby, která je založena již tvrzením žalobce, směřujícím proti rozhodnutí správního orgánu. *„Podle většinového náhledu akceptovaného též justiční praxí je pro účely žalobní legitimace postačující tvrzené porušení, na jehož základě není možné zjevně a jednoznačně vyloučit, že by k zásahu do subjektivních práv žalobce dojít nemohlo [tzv. „Möglichkeitstheorie“]. Posouzení samotné důvodnosti žaloby, stejně jako přesné vymezení porušeného subjektivního práva, je záležitostí meritorního posouzení.“* (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005-86). Aktivní věcná legitimace pak vypovídá o hmotněprávním vztahu účastníka řízení k projednávané věci a je otázkou důvodnosti žaloby. Předpokladem aktivní věcné legitimace je tedy to, že žalobce je nositelem veřejného subjektivního práva, jehož ochrany se před soudem domáhá (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2020, č. j. 6 As 47/2020-75).

[9] V dané věci není sporu o tom, že v době, kdy stěžovatel rozhodoval o podaném odvolání žalobců a) až d), tj. dne 25. 5. 2020, byli žalobci a) až d) vlastníky předmětné nemovitosti, přičemž vlastníky byli žalobci i v době podání správní žaloby (dne 23. 6. 2020). V době vydání rozsudku již však žalobci vlastníky předmětné nemovitosti nebyli. Stejně tak není sporné, že na uvedenou skutečnost žádný z účastníků krajský soud neupozornil, přičemž ten to před vydáním rozsudku ani neověřoval. Uvedenou situaci se zdejší soud již zabýval. Předně dovodil, že není povinností krajského soudu ověřovat, zda byl žalobce v době rozhodnutí krajského soudu vlastníkem nemovitosti, jestliže jím byl v průběhu správního řízení i v okamžiku zahájení řízení před krajským soudem. Pokud přitom žalobce byl vlastníkem nemovitosti v době podání žaloby a v průběhu řízení vlastnické právo ztratil (aniž by na to účastník řízení soud upozornil, popř. ten to sám zjistil), nevyvolává to nutnost zrušení rozhodnutí krajského soudu pro zmatečnost či jinou vadu řízení (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2009, č. j. 5 As 94/2008-44, který byl publikován i ve Sbírce soudních rozhodnutí pod č. 2032/2010 Sb., ze dne 3. 9. 2020, č. j. 5 As 246/2020-18, ze dne 13. 8. 2020,

č. j. 6 As 47/2020-75 atp.). Např. v posledně označeném rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl, že v době podání žaloby byl žalobce vlastníkem nemovitosti, avšak během soudního řízení vlastnické právo převedl na jinou osobu. Na to však žádný z účastníků soud neupozornil, přičemž ten o tom povědomost neměl. Podle Nejvyššího správního soudu však tato okolnost nezpůsobuje zmatečnost řízení. „Vydal-li městský soud napadený rozsudek v situaci, kdy mu nebylo známo, že žalobce již není vlastníkem dotčených nemovitých věcí, nezatížil řízení zmatečností ani jinou vadou.“ Jiná by byla situace, pokud by soud o převodu nemovitostí, s nímž byla v konkrétní věci spjata aktivní legitimace k podání žaloby, věděl. V takovém případě je povinnosti příslušného soudu k této změně přihlídnout a poučit daného účastníka řízení o možnosti podat návrh podle § 107a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 64 s. ř. s. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 As 9/2010-255). K takové situaci však v nyní posuzované věci nedošlo. Nejvyšší správní soud tudíž konstatuje, že s ohledem na výše shrnuté závěry vlastní judikatury nemohl jinak, než předmětnou námitku zmatečnosti shledat nedůvodnou.

[10] V druhém okruhu námitek stěžovatel brojil proti věcnému posouzení. Nesouhlasil s důvody, které krajský soud vedly ke zrušení rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud mu nepřisvědčil. Kasační soud si plně uvědomuje specifickou danou věc a rozumí stížní argumentaci stěžovatele, není však názoru, že by na jejím podkladě bylo lze dovodit nutnost zrušení rozsudku krajského soudu. I podle jeho názoru nebyla naplněna zásada materiální pravdy. Jak uvedl soud např. v rozsudku ze dne 31. 10. 2011, č. j. 5 As 42/2011-112, správní řízení je založeno na zásadě materiální pravdy, která je formulována v § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Naplnění této zásady znamená zjistit stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný k tomu, aby bylo rozhodnutí správního orgánu v souladu se zásadou legality, zásadou zákazu zneužití pravomoci a správní úvahy, zásadou proporcionality, zásadou ochrany dobré víry, zásadou nestranného přístupu a zásadou legitimního očekávání (viz § 2 správního řádu). Správní orgán, má-li dostát naplnění zásady materiální pravdy, je povinen opatřovat z úřední povinnosti všechny podklady pro rozhodnutí, zjišťovat všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu a v řízení, v němž má být uložena povinnost, zjistit i bez návrhu všechny rozhodné okolnosti (viz § 50 odst. 2 a 3 správního řádu a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2007, č. j. 4 Azs 44/2007-124, ze dne 27. 2. 2008, č. j. 6 Ads 35/2007-92, ze dne 27. 12. 2011, č. j. 7 As 82/2011-81, či ze dne 24. 6. 2013, č. j. 5 As 160/2012-44). Stěžovateli lze přisvědčit, že podle § 12 odst. 2 zákona o evidenci obyvatel je navrhovatel povinen existenci důvodů uvedených v odst. 1 písm. c) téhož zákona prokázat, to však neznamená, že správní orgány budou rezignovat na aktivitu ve smyslu objasnění skutečností tvrzených navrhovatelem. Jejich povinností bylo dostát zásadám, na kterých stojí správní řád, vč. povinností vyplývajících z § 3 a § 50 správního řádu. V tomto ohledu se měly důkladně zabývat i důkazními návrhy učiněnými žalobci a jejich případné neprovedení měly řádně odůvodnit (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 12. 2010, č. j. 4 Ads 44/2010-132, ze dne 2. 5. 2012, č. j. 8 As 100/2011-70, a nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 61/94, sp. zn. III. ÚS 95/97, sp. zn. III. ÚS 173/02, sp. zn. III. ÚS 569/03, sp. zn. III. ÚS 139/05 atp.). V souladu s uvedeným však nepostupovaly. Lze přitom souhlasit i s názorem krajského soudu, že otázka platnosti nájemní smlouvy nebyla v občanskoprávním řízení v době rozhodování

pokračování

správního orgánů rozhodnuta (což stěžovatel relevantně nezpochybňuje) a správní orgány si tak samy mohly učinit o této otázce úsudek (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2004, č. j. 6 A 14/2000-83). Nejvyšší správní soud dodává, že osobou zúčastněnou na řízení předložená nájemní smlouva měla ve správních orgánech vzbudit pochybnosti již jenom na základě samotné datace smlouvy. I Nejvyššímu správnímu soudu se jeví jako značně nepravděpodobné, že by smlouva byla uzavírána podle zákona, který v době jejího podpisu ještě nebyl účinný, přičemž nebylo známo ani označení tohoto zákona. Ani další argumentaci krajského soudu nelze považovat za nezákonnou, resp. vadnou v intenzitě, která by vyvolávala nutnost kasace jeho rozsudku. K jejímu přehodnocení neshledal soud důvod ani na podkladě stížní argumentace (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, a dále rozsudky téhož soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011-95, či ze dne 22. 4. 2014 č. j. 2 Ads 21/2014-20 atp.).

[11] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Ve věci rozhodl soud na základě oprávnění stanoveného v § 109 odst. 2 s. ř. s. bez jednání.

[12] O náhradě nákladů tohoto řízení kasační soud rozhodl ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení náleží žalobcům, kteří měli naopak v dané věci úspěch. Žalobci (zastoupení zplnomocněným advokátem) však neučinili v řízení o kasační stížnosti žádné úkony (ke kasační stížnosti se nevyjádřili). Kasační soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[13] Výrok ve vztahu k osobě zúčastněné na řízení vychází z § 60 odst. 5 s. ř. s., podle něhož má osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil, a z důvodů hodných zvláštního zřetele jí může soud na návrh přiznat právo na náhradu dalších nákladů řízení. V daném řízení osoba zúčastněná na řízení neplnila žádné povinnosti, které by jí soud uložil, přičemž nebyly shledány ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. června 2023

Tomáš Foltas
předseda senátu